

Hálózat kutatás és udvartörténet – ecsedi Báthory István kapcsolatrendszere

Sz. Kovács Dóra

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,

Történelemtudományi Doktori Iskola, Művelődéstörténet Doktori Program

doktorandusz, kovacs.dori93@gmail.com

Ecsedi Báthory István (1555-1605) országbíró, Szabolcs, Szatmár és Somogy vármegyék főispánja a 16. század második felében a magyar politikai, vallási (református) és kulturális közeg meghatározó egyénisége volt. Ecseden kiépített udvara a Felső-Tisza-vidék gazdasági és szellemi központja volt a korszakban.

Báthory István végrendeletében meghagyta, hogy iratait halála után maradéktalanul égessek el, ezért nem állnak rendelkezésünkre azok a forráscsoportok (elsősorban udvari rendtartások), amelyek lehetővé tennék az ecsedi udvar hagyományos leírását. Ugyanakkor ecsedi Báthory István végrendelete és a Zichy család levéltárában őrzött több ezer tételes levelezés Báthory és körei között értékes forrása a tágan értelmezett ecsedi udvar, a földesúri família társadalmi-intézményi kutatásának.

A végrendelet és a levelek névanyagából ugyanis kirajzolódik egy rokoni, illetve szervitori kapcsolatokról álló hálózat, amelynek metszéspontjaiban az ecsedi udvar áll. A hálózat kutatás módszertanával több megközelítésből is vizsgálható az ecsedi udvar szerkezete. Ezek mind árnyalják tudásunkat a koraújkori főúri familiák működéséről, illetve a dominusz szolgálatában állók társadalmi mobilitásáról.

Összevethető például ecsedi Báthory István főemberének, kiskereki Kereky Jánosnak kapcsolatrendszere (a hozzá intézett nagyjából négyszáz levél alapján) Báthory kapcsolati hálójával. Vizsgálható a felekezeti szerepe a dominusz-szervitori, valamint információs hálózatokban, de érdemes kitérni arra is, hogy a forrásokból hogyan körvonalazódik a Báthory István familiájához köthető településhálózat, azaz mennyiben korlátozódik az ecsedi udvar befolyása egy bizonyos földrajzi térre.